

ХУДОЖНІ ОСОБЛИВОСТІ ДЕКОРАТИВНИХ ТАРЕЛІВ У ТВОРЧОСТІ МАЙСТРІВ ВИШНИЦЬКОГО МИСТЕЦЬКОГО ОСЕРЕДКУ

Мета статті – прослідкувати еволюцію художньо-стильових особливостей декоративних тарелів як однієї з провідних форм творчості майстрів Вишницького мистецького осередку другої половини ХХ – початку ХХІ ст. **Методологію** дослідження визначили специфіка зібраного фактологічного матеріалу, його мета й завдання. Дослідження розгорталось на основі системного підходу й принципу історизму, паралельно із застосуванням домінуючого методу комплексного мистецтвознавчого аналізу, який, у свою чергу, синтезував дослідницькі можливості порівняльно-історичного, функціонального, типологічного методів. **Наукова новизна** полягає у тому, що в статті вперше використовується комплексний мистецтвознавчий підхід для дослідження важливого творчого аспекту – ефективного поєднання давніх народних традицій і сучасних підходів у межах унікальної мистецької школи у м. Вишниця. **Висновки.** На прикладі дипломних та курсових робіт студентів Вишницького коледжу прикладного мистецтва ім. В. Ю. Шкрібляка, виконаних під керівництвом досвідчених педагогів, прослідковано еволюцію художньо-стильових особливостей творчості майстрів декоративно-прикладного мистецтва Буковини. Вводиться у науковий обіг значна кількість творів художнього різьблення по дереву, що характеризуються як традиційними способами вирішення декоративної композиції, так і інноваційними підходами до трактування орнаментальних мотивів та технік виконання твору.

Ключові слова: декоративний таріль, різьблення, інкрустація, Вишницький мистецький осередок.

Гаврилюк Роман Николаевич, член Союза дизайнеров Украины, директор Вышницкого колледжа прикладного искусства им. В.Ю.Шкрібляка, преподаватель высшей категории

Художественные особенности декоративных тарелей в творчестве мастеров Вышницкого художественного центра

Цель работы – проследить эволюцию художественно-стилевых особенностей декоративных тарелей как одной из ведущих форм творчества мастеров Вышницкого художественного центра второй половины ХХ – начала ХХІ в. **Методологию** исследования определили специфика собранного фактологического материала, а также поставленные в работе цели и задачи. Исследование разворачивалось на основе системного подхода и принципа историзма, параллельно с применением доминантного метода комплексного искусствоведческого анализа, который, в свою очередь, синтезировал исследовательские возможности сравнительно-исторического, функционального, типологического методов. **Научная новизна** работы заключается в том, что в ней впервые используется комплексный искусствоведческий подход для исследования важного творческого аспекта – эффективного сочетания древних народных традиций и современных подходов в рамках уникальной художественной школы в г. Вышниця. **Выводы.** На примере дипломных и курсовых работ студентов Вышницкого колледжа прикладного искусства им. В. Ю. Шкрібляка, выполненных под руководством опытных педагогов, прослежена эволюция художественно-стилевых особенностей творчества мастеров декоративно-прикладного искусства Буковины. Вводится в научный оборот значительное количество произведений художественной резьбы по дереву, характеризующихся как традиционными способами решения декоративной композиции, так и инновационными подходами к трактовке орнаментальных мотивов и техник исполнения произведения.

Ключевые слова: декоративный тарель, резьба, инкрустація, Вышницкий художественный центр.

Gavryliuk Roman, Director of Vyzhnytsia College of Applied Art named after V.Yu. Shkribliak, teacher of the highest qualification category, a member of the National Union of Designers of Ukraine

Artistic features of decorative plates of Vyzhnytsia art area masters

The purpose of the article is to study the evolution of the artistic and stylistic features of decorative plates as one of the most popular creative forms of Vyzhnytsia area masters of the latter half of the 20th – the beginning of the 21st centuries. The **specification** of the collected factual material and the purpose and tasks of the article, have defined the studying methodology. The research was based on the systematic approach and the use of historical principle, along with the dominant method of integrated artistic analysis, which, in turn, has synthesized the research capabilities of comparative-historical, functional and typological methods. The **scientific novelty** of the article lies in the fact, that the integrated art approach for research of the important creative aspect – the effective combination of old folk traditions and modern approaches within the unique art school of Vyzhnytsia, was used for the first time. **Conclusions.** Through the examples of diploma and course works of Vyzhnytsia College of Applied Art students, performed under the guidance of experienced teachers, the article traces the evolution of artistic and stylistic features of Bukovynian decorative applied art masters. The research introduces into scientific discourse a significant number of wood carving works, characterized by both traditional methods of decorative composition solution, and innovative approaches to the ornamental motif treatment and work techniques.

Keywords: decorative plate, carving, intarsia, Vyzhnytsia art area.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливим науковими та практичними завданнями. Вивчення декоративно-прикладного мистецтва є важливим напрямом теоретичного опрацювання мистецтвознавчої науки з огляду на потребу збереження традицій, самобутності та ідентич-

ності українського народу. Тим більше, воно є важливим у період окупації територій та ідеологічного наступу одвічного ворога України. У цьому контексті особливого значення набуває збереження мистецьких традицій у прикордонних поліетнічних регіонах, одним з яких є Буковина.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукове вивчення декоративно-прикладного мистецтва України почалося в другій половині XIX ст. з праць дослідників оздоблення житла, зокрема Вадима і Данила Щербаківських [15]. У мистецтвознавчій літературі початку XX ст. основна увага приділялась проблемі вивчення та збереження народних традицій в декоративно-прикладному мистецтві. Однією з таких праць стала монографія галицького дослідника В. Шухевича "Гуцульщина", в якій він виклав важливі факти з історії деревообробництва [14].

Дослідження народного мистецтва України продовжувалося в радянський період. У другій половині XX століття значна увага приділялася залученню народного мистецтва до художньої промисловості, у контексті стратегічного положення "майстер-колектив", що відповідало загальним засадам методу соціалістичного реалізму [5, 63]. Наприкінці 1950-х – на початку 1960-х рр. опубліковано книжки мистецтвознавців А. Будзана [4], І. Гургули [6] та ін., що розглядали регіональні аспекти народного мистецтва. Так було здійснено ґрунтовне дослідження історії розвитку ремесел у тій чи іншій місцевості, визначено провідні персоналії, які працювали у різних галузях, а також здійснено мистецтвознавчий аналіз їхніх творів з окресленням формотворчих та художньо-стилістичних особливостей.

Здобуття незалежності 1991 р. змінило курс розвитку України, сформувались нові пріоритети, що викликало зміни в соціальному та економічному секторах. Зникла політична цензура, автори отримали змогу вільно висловлювати свої думки. Поступово відходячи від радянських калібок, автори науково обґрунтовано висвітлювали особливості мистецтва України [5, 64]. У цей час публікують свої дослідження Є. Шевченко [13], Т. Кара-Васильєва [9], Є. Антонович [1], М. Станкевич [12] та ін.

Колективне видання "Історія декоративного мистецтва України" у 5 томах (К., 2011) містить розділ "Художнє різьблення по дереву", в якому автор Л. Білоус прослідковує історію розвитку галузі протягом XX ст. [3].

В останні роки вийшли друком статті викладачів та випускників Вишницького коледжу прикладного мистецтва ім. В. Ю. Шкрібляка, серед яких В. П. Жаворонков [7], І. Поп'юк [10], М. Слижук [11], В. П. Запорожець [8] та ін. Вказані дослідники та педагоги у своїх публікаціях розкривають різні аспекти розвитку декоративно-ужиткового мистецтва Вишницького мистецького осередку, у тому числі технологічні та художньо-стильові особливості художніх виробів з дерева. Ґрунтовною працею з мистецтва художньої обробки дерева карпатського краю стала дисертація В. Д. Білого "Художнє дерево Косівщини другої половини XX століття (традиції та новації у творчості митців)", захищена у Львівській національній академії мистецтв у 2015 році [2].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується означена стаття. Названі вище публікації засвідчують високий ступінь розробленості в науковій літературі питання розвитку народного мистецтва різних регіонів України, у тому числі в галузі художньої обробки дерева. При цьому, найменше уваги приділялося Вишницькому мистецькому осередку. Питання художніх особливостей окремих традиційних форм різьблення по дереву в Буковинському регіоні дотепер не піднімалися в науковій літературі.

Мета статті – прослідкувати еволюцію художньо-стильових особливостей декоративних тарелів як однієї з провідних форм творчості майстрів Вишницького мистецького осередку другої половини XX – початку XXI ст.

Виклад основного матеріалу дослідження. Традиційні вироби буковинських майстрів вирізняються значним багатством форм та їх авторських модифікацій. Серед великого асортименту виробів зустрічаємо шкатулки, мисники, столики, скрині, обкладинки для альбомів та ін. Особливою популярністю, у зв'язку з введенням у вжиток на початку XX століття токарного верстата, користувалися округлі точені предмети [4, 14]. Серед них виділяються насамперед декоративні тарелі, які з давніх-давен вважались необхідним атрибутом традиційного житлового інтер'єру.

Спочатку дерев'яна тарілка служила тільки посудом, тому її оздоблювали простим орнаментом. З часом вона втратила функціональне призначення, бо на зміну їй прийшли керамічні, порцелянові та металеві тарелі. Сам цей факт, однак, не спричинив зникнення дерев'яних тарілок, а навпаки, підсилив їх декоративне значення в організації традиційного інтер'єру. Відповідно змінилася й форма виробу, який став помітно мілкішим і плоскішим. Декор тепер покривав не лише край, а й усю поверхню виробу, утворюючи композиційні акценти в його центральній частині. Такі акценти творять не лише складні орнаментальні уклади. Нерідко посередині тареля появляються портретні та тематичні сюжетні композиції. Цілком закономірно, що декоративні тарелі і сьогодні викликають значне зацікавлення, займають значну частину дипломних та курсових робіт студентів і випускників Вишницького навчального осередку.

Вишницькій різьбі по дереву в середині XX ст. не вдалося уникнути ідеологічних впливів радянської тоталітарної системи. Тому й зустрічаємо спроби еkleктичного впровадження в традиційні орнаменти елементів радянської символіки, характерних образотворчому мистецтву. Так, яскравим прикладом внесення в декоративно-ужиткове мистецтво мотивів періоду сталінського класицизму є декоративний таріль Д. Максиміва "Навіки разом" (керівник С. Вархола, 1971). Його краї обрамляє масивний ажурний орнамент з гронами винограду, акантовим листям та квітами. Такий тип орнаменту

ніколи не використовували місцеві народні майстри. Враження еkleктичності посилює плетена стрічка, яка відмежовує орнамент від зображення, а потертості на її опуклих формах нагадують металевий блиск. Реалістично потрактовані архітектурні споруди в центрі виробу, які за задумом мали б символізувати єдність України та Росії в складі Радянського Союзу. Недаремно центральне місце в композиції займає масивне зображення державного гербу. Доповнює архітектуру неспіврозмірний за масштабом шрифтовий напис "Навіки разом", нарочито і штучно відділений від зображення горизонтальною рельєфною смугою. Можемо з упевненістю стверджувати, що ця робота продовжує низку стереотипних творів декоративно-ужиткового мистецтва 1950-х років, що виконувалися в різних матеріалах, найчастіше в металі, ткацтві чи дереві.

Яскравим прикладом розробки нових орнаментальних мотивів та композиційних укладів, в яких центральне місце займала радянська емблематика, є таріль "Перемога" (І. Вольський, керівник А. Талаєвич, 1978). Виріб щедро декорований різьбою, інтарсією, інкрустацією перламутром та бісером. По краю орнаментовані широкими смугами береги тареля розділені на рівновеликі площини, в яких чергуються сегменти зі зображеннями кола і декоративної квітки-вазона. Середина останньої прикрашена перламутровим кружечком, а довкола – дрібним голубим бісером. В основній частині тареля розташовано велику п'ятикутну зірку, в центрі якої, у колі, за допомогою світліших і темніших порід дерева викладено композицію зі зображенням Кремля та шрифтовий напис "СССР ПОБЕДА".

Ліричне звучання тематичної композиції вирізняє декоративний таріль К. Мостового "30 років Перемоги" (керівник С. Сахро, 1975). Для створення виробу автор використовує світлу породу дерева. На центральному округлому полі розташоване стилізоване зображення пташки, яка в дзьобі тримає квітку. Виразна за пластичним рухом фігура пташки позначена простими засобами – вертикальними і горизонтальними лініями, поєднанням орнаментальних площин у вигляді трикутників та півдуг. Довкола фігурної композиції – різьблений напис "XXX КВІТУЧИХ ВЕСЕН, 1945–1975". Шрифт ритмічно чергується з мотивами колосків.

Поряд з ідеологічно-стереотипними композиціями, зустрічаємо доволі вдалі, як на той час, спроби вирішення в традиційній формі тареля тематичних творів. Однією з них є декоративний таріль А. Олексієва (керівник С. Сахро, 1971), присвячений 65-річчю Вижницького училища прикладного мистецтва. Автор здійснює успішний експеримент, насамперед, у поєднання дерева і металу. По центру, в округлому медальйоні, шляхом карбування на латунній пластині, виділено цифри "65", поміж ними – олівець, нижче – стилізоване зображення руки та простий геометричний орнамент. Металева вставка обрамлена широкою смугою різьбленого декору, створеного на основі традиційного мотиву "парканець". Завершує композицію, замикаючи її по краю виробу, фігурна, хвиляста лінія з металевими пустотілими вставками.

Інше трактування зображальних мотивів знаходимо в пізніші часи. Так, наприклад, орнаментальний таріль "Буковина" (керівник С. Вархола, 1989) його автор, Н. Демедюк, присвячує рідному краю, де методом різьбленого зображення показані його культура і традиції. Оригінальна композиція складається з п'яти частин – великих округлих медальйонів. Простір у центрі між ними утворює стилізовану п'ятикутну зірку. Кожна частина "зірки" є мініатюрною завершеною композицією, де в орнаментальному обрамленні вирізьблені різні сюжетні картини.

Портретні зображення на тарелях нерідко обирають студенти для курсових і дипломних робіт у 2000-х роках. Так, зразком філігранності виконання, оригінального композиційного укладу може служити декоративний таріль В. Поп'юка (керівник В. Запорожець, 2005), присвячений Василеві Шкріблякові. У центральній частині тареля майстерно вирізьблено портрет народного майстра, погляд якого зосереджений, виражений, деталі обличчя ретельно опрацьовані. Довкола нього – делікатний різьблений напис "1856 – 1928. Засновнику Вижницької школи різьби В. Ю. Шкрібляку". Скульптурний портрет зорвово утримує довкола масивний, тонко орнаментований валик. Береги тареля витончено декоровані так званім "ільчастим письмом", яке творить основу для подальшого контрастнішого декору – інкрустацією перламутром та бісером. В орнаментальній доріжці вдало закомпоновані півдуги із мотивами "кучерів", рослинних елементів, трикутників. Глибоко продумана ритміка ліній і форм орнаменту вдало і злагоджено поєднана з портретом, що посилює загальне гармонійне звучання твору.

До сучасних тематичних творів можемо віднести орнаментальний таріль П. Узуна (керівник Д. Кудрик, 1995) зі зображенням тризуба. Робота виконана суцільно, з однієї породи дерева, без контрастних градацій та використання інтарсії. Декором служить тонке різьблення, інкрустація бісером і легке лакування. Всю центральну частину роботи прикрашає великий державний герб України, по боках якого розташовані вертикальні орнаментальні площини з мотивами "кучерів" та трикутників. Основну частину зі зображенням тризуба від берегів чітко відмежовують ряди тонких валиків і декілька об'ємних кіл з ритмічно укладеними елементами гострих та півкруглих "зубців". Декоративне вирішення виробу є зразком вдалого поєднання декору з тематичним зображенням.

Одним зі здавна поширених в Україні технологічних способів виконання тематичних композицій є декоративний розпис. Він, однак, не набув широкого розповсюдження в Гуцульському та Буковинському регіонах. Однією з успішних спроб поєднання декоративного різьблення і розпису є тематичний таріль С. Мислюка (керівник Е. Жуковський, 1993). Поверхня виробу по колу, від центру до країв, умовно поділена на три складові елементи. Головним акцентом є динамічна фігура козака на коні, малювана легкими пастельними кольорами. Довкола вона обрамлена різьбленим плоским орнаментом

за мотивом традиційних "парканців". Поєднання різноманітних технік, розпису і різьби, у цьому випадку не суперечить загальному композиційному задуму: вони органічно доповнюють одна одну і творять, в кінцевому результаті, цілісний завершений образ.

До кращих зразків дерев'яних виробів, виконаних в техніці розпису, можемо віднести орнаментальний таріль "Писанка" (М. Соичук, керівник Д. Козубовський, 2013). Фахова інтерпретація традиційних писанкових мотивів відчуваються тут в усьому: в характерному для карпатського краю колориті, в наборі орнаментальних елементів, у стилізованих зображеннях сонця, оленів, квіток. Композиція твору виважена, ретельно продумана, поліхромний розпис виразно демонструє власні мистецькі якості і, разом з тим, не перешкоджає відчуттю природної краси матеріалу.

На тлі згаданих вище творів особливе зацікавлення викликають декоративні тарелі, виконані в руслі традиційного орнаментального декорування без застосування конкретних фігуративно-зображальних елементів. Так, виріб авторства В. Шалдюка (керівник С. Вархола, 1983) рясно декорований плоскою різьбою, з майстерним і надзвичайно делікатним додаванням в орнаментальні мотиви інтарсії та інкрустації перламутром та, бісером. По зовнішньому краю берегів, замикаючи декоративну поверхню, розташована смуга густо нанесених "стовпців", а внутрішнє обрамлення завершують два ряди дрібних трикутників – тригранних заглибин-пірамідок. Поміж смугами нанесено ритмічний уклад квіткових і округлих розет з мотивами "ружі", що чергуються з елементами декоративних "вазончиків". Композиція виробу вишукана і не перевантажена зайвими деталями, хоч і насичена орнаментальним декором, вона зберігає виразну композиційно-структуровану цілісність.

Як вдалий зразок, заслуговує на увагу не складний, проте виразний графічний орнамент на тарелі А. Остафійчука (керівник С. Вархола, 1986). Композиція центральної частини виробу взаємодіє з делікатним декором на берегах тареля, підкреслюючи, таким чином, цілісність виробу. Структуру взору автор будує на основі мотивів "колосків" і "розет", які чергуються між собою і щільно обрамляють центральну більшу багатопелюсткову округлу розету.

Схожий підхід в організації композиційної структури запропонував П. Артеменко в орнаментальному тарелі, створеному в 1999 році (керівник М. Збінський). Невелика центральна розета вирішена тут на основі протиставлення квадрата і складно-фігурних країв. Вона обрамлена щільним кільцем за мотивом "парканців", який повторюється в елементах "ворот", що ніби пелюстки квітки оточують центральне кільце.

З поміж різьблених орнаментальних робіт, виконаних у техніці інтарсії у 2000-х роках, вирізняється таріль А. Марчука (керівник О. Курик, 2005). Автор вміло використав п'ять порід дерева, а відповідно й кольорів, для підсилення композиційного звучання виробу. На округлій площині в поєднанні найсвітлішої і найтемнішої (майже чорної барв) означено хрестоподібну структуру, яка поділяє таріль на чотири рівні поля. В центрі роботи закомпоновано ромб з мотивами "квадратів", "трикутників", "листочків". Обрамляє середнє поле стрічковий орнамент з мотивами "зубців" і "чотирикутників". Орнаментальний таріль є, безумовно, гідним наслідування зразком виразно структурованої композиції, виконаної на високому професійному рівні.

Поруч з різьбленням, техніка інкрустації вважається у вижницькій школі однією з найефективніших у процесі декорування дерев'яних виробів. Застосування її здійснюється як результат ретельного вивчення під керівництвом досвідчених викладачів. До кращих виробів, створених з використанням інкрустації, можемо віднести орнаментальні тарелі "Дивосвіт" (С. Сідор, керівник С. Збінський, 1998), "Гармонія миті" (Д. Артеменко, керівник М. Збінський, 1999), "Карпати" (А. Андрійчук, керівник В. Жаворонков, 2002), "Барви карпат" (П. Прокоп'єв, керівник Д. Курик, 2003), "Карпатські ритми" (В. Белень, керівник Д. Курик, 2004) та інші.

Професійно, з тонким відчуттям смаку створено орнаментальний таріль Б. Гуменчука (керівник Д. Курик, 1991). Робота може служити позитивним прикладом поєднання традицій з бажанням увести в орнамент новітні елементи різьблення і декору. Виріб насичений дрібною різьбою, де всі елементи орнаменту органічно переплетені між собою. Береги тареля прикрашені віночком кілець з розетами всередині. Застосовуючи ті ж елементи декору, в центральній частині, в колі, автор створює своєрідний орнаментальний мотив – хрестоподібну композицію з мотивами "вірменського" хреста. Як бачимо, за допомогою обмежених, простих засобів автору вдалося створити вишуканий, композиційно насичений твір декоративного мистецтва.

Високою культурою виконання, низкою композиційних знахідок вирізняється орнаментальний таріль "Карпати" Н. Навроцької (керівник Д. Кудрик, 1997). Робота виконана зі світлого дерева, в техніці контурної і виїмчастої різьби. Чітко укладеним ритмічним декором вкрита вся площина середини тареля. Орнамент створено з мотивів "кілець", розміщених по колу, прикрашених восьмипелюстковими розетами і дрібним голубим бісером. Декоративна структура виробу вдало підпорядкована формі твору, вирізняється самобутністю, делікатним і злагодженим візерунком.

Багатством мотивів, пошуком їх оригінальних поєднань вирізняється декоративний виріб авторства М. Данко (керівник В. Запорожець, 2002). На темному тонованому (байцьованому) тлі природним кольором дерева вирізняється чіткий та конструктивний орнамент. Центральна частина тареля густо вкрита декором, але, при цьому, зберігається певна логіка його розташування: середина зосереджує дрібні елементи, край – крупніші. Край тареля делікатно прикрашені рядом "обручників", що не заважає сприйняттю основного центрального декору. Добірний візерунок, природний колір дерева, що виступає

в орнаментальних мотивах на темному тлі, посилює відчуття декоративності виробу, надає йому вишуканості.

Винятковою культурою орнаментального узору та делікатністю виконання привертає увагу таріль авторства І. Калинича (керівник О. Кудрик, 2003). Твір реалізовано в матеріалі із застосуванням техніки плоскої різьби. Композиція вражає простотою і, разом з тим, довершеністю. Площина тарелі поділена на чотири рівнозначні поля, розділені діаметральними смугами, щедро всіяними мотивами "пшенички". Домінантне центральне місце в композиції займає хрестоподібна конструкція, на кінцях якої розташовано по дві округлі площини, що нагадують "баранячі роги", з квітковими розетами всередині. Художня виразність виробу проявляється в гармонійному і органічно узгодженому поєднанні багатьох мотивів орнаментального декору.

Орнаментальні тарелі з використанням для декору різноманітних прийомів різьблення, без застосування інтарсії чи інкрустації, залишаються популярною темою для курсових і дипломних робіт вижницької мистецької школи. Вони демонструють високий рівень професійної підготовки випускників, володіння традиційними способами обробки матеріалу і прагнення вводити новаторські підходи.

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Підсумовуючи вищесказане, можемо стверджувати, що Вижницька школа декоративної різьби по дереву має тривалу історію та власні регіональні особливості, введені на початку ХХ ст. видатними народними майстрами В. Шкрібляком, М. Мегединюком, В. Девдюком. Найдавніші твори вирізнялися простотою орнаментики й технічного виконання, де переважали прийоми "чистої" різьби. Майстри користувалися незначною кількістю геометричних мотивів, серед яких поширеними були "зубці", "кривульки", "пояски", "слізки", "головкاته", "ільчасте письмо" тощо. Згодом майстри почали застосовувати техніку інкрустації зорів різноманітними матеріалами: баранячим рогом, деревом, металом, перламутром, бісером.

Вижницькій різьбі по дереву в середині ХХ ст. не вдалося уникнути ідеологічних впливів радянської тоталітарної системи. Тому у вирішенні декоративних тарелів радянського періоду зустрічаємо спроби еkleктичного впровадження в традиційні орнаменти елементів радянської символіки та сюжетів, характерних методу соціалістичного реалізму. До таких прикладів можемо віднести декоративний таріль Д. Максиміва "Навіки разом" (керівник С. Вархола, 1971), таріль "Перемога" І. Вольсько-го (керівник А. Талаєвич, 1978), виріб К. Мостового "30 років Перемоги" (керівник С. Сахро, 1975).

У період незалежності спостерігаємо як використання традиційних особливостей вирішення декору виробів, так і оригінальні інноваційні підходи. Серед таких творів, виконаних із застосуванням техніки інкрустації, заслуговують уваги орнаментальні тарелі "Дивосвіт" (С. Сідор, керівник С. Збінський, 1998), "Гармонія миті" (Д. Артеменко, керівник М. Збінський, 1999), "Карпати" (А. Андрійчук, керівник В. Жаворонков, 2002), "Барви карпат" (П. Прокоп'єв, керівник Д. Курик, 2003), "Карпатські ритми" (В. Белень, керівник Д. Курик, 2004).

У подальшому наведені у статті матеріали та висновки можуть стати базою для створення монографії з історії та художньо-стильових особливостей Вижницького мистецького осередку, темою лекційних занять або спецкурсу "Історія декоративно-прикладного мистецтва".

Література

1. Антонович Є. А. Декоративно-прикладне мистецтво / Є. А. Антонович, Р. В. Захарчук-Чугай, М. Є. Станкевич. – Львів: Світ, 1993. – 272 с.
2. Білий В. Д. Художнє дерево Косівщини другої половини ХХ століття (традиції та новації у творчості митців) : автореф. дис. канд. мистецтвознавства: 17.00.06 / Білий Віктор Дмитрович; Львів. нац. акад. мистецтв. – Львів, 2015. – 20 с.
3. Білоус Л. Художнє різьблення по дереву / Л. Білоус // Історія декоративного мистецтва України: у 5 томах. Том 4 / [гол. ред. Г. Скрипник]; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. – К., 2011. – С. 197-216.
4. Будзан А. Ф. Різьба по дереву в Західних областях України / А. Ф. Будзан. – К.: Вид. АН УРСР, 1960. – 182 с.
5. Гончар К. Традиції і новації в сучасному декоративно-прикладному мистецтві України / Катерина Гончар // Мистецтвознавство України: збірник наукових праць. – К.: Фенікс, 2013. – Вип. 13. – С. 62-68.
6. Гургула І. Народне мистецтво Західних областей України / І. Гургула. – К.: Мистецтво, 1966. – 78 с.
7. Жаворонков В. П. Декоративний таріль [Текст]: [альбом] / В. П. Жаворонков, Д. М. Курик, П. В. Жаворонков – Вижниця: Черемош, 2007. – 31 с.
8. Запорожець В. П. Живе дерево традицій: "Аспекти творчої Вижницької різьбярської школи 1990 – 2015 рр." / В. П. Запорожець // Методичний посібник регіональної науково-практичної конференції "Мистецька освіта: традиції, сучасність, перспективи" (Вижниця, 15 жовтня 2015 р.). – Вижниця: Черемош, 2015. – С. 22–27.
9. Кара-Васильєва Т. Декоративне мистецтво України ХХ століття / Т. Кара-Васильєва, З. Чегусова. – К.: Либідь, 2005. – 280 с.
10. Поп'юк І. Вижницьке училище прикладного мистецтва – регіональна художня школа / І. Поп'юк // Українська академія мистецтва. – 2011. – Випуск 18. – С. 56–64.
11. Слижук М. Творчий доробок майстра народного мистецтва Дмитра Миколайовича Курика в контексті відродження художньої обробки дерева на Буковині / М. Слижук // Тези доповідей ІІ Всеукраїнської науково-практичної студентської конференції "Мистецтво ХХ – ХХІ століть: проблеми, постаті, перспективи" (Ужгород, 26-27 березня 2015 р.). – Ужгород: Гражда, 2014. – С. 76–76.
12. Станкевич М. Українське художнє дерево / М. Станкевич. – Львів : Інститут народознавства НАНУ, 2002. – 479 с.

13. Шевченко Є. Народна деревообробка в Україні. Словник народної термінології / Є. Шевченко. – К.: Арттаня, 1997. – 256 с.
14. Шухевич В. Гуцульщина. Перша і друга частини. Репринтне видання / В. Шухевич. – Верховина: Гуцульщина, 1997. – 352 с.
15. Щербаківський В. М. Українське мистецтво: в двох томах з додатками / Вадим і Данило Щербаківські; передм. І. О. Ходак; упорядн. О. О. Савчук. – Харків: Видавець Савчук О. О., 2015. – 472 с.

References

1. Antonovych, Ye.A. (1993). *Decorative Applied Art*. Lviv: Svit [in Ukrainian]
2. Bilyi, V. D. (2015). *The Kosiv artistic wood carving of the second part of the 20th century (Traditions and innovations in the creative works of the artists)*. Lviv [in Ukrainian]
3. Bilous, L. (2011). *Artistic wood carving*. Kyiv [in Ukrainian]
4. Budzan, A. F. (1960). *Wood carving in the western regions of Ukraine*. Kyiv: Vyd. AN URSSR [in Ukrainian]
5. Honchar, K. (2013). *Traditions and innovations in modern Ukrainian decorative applied art*. Kyiv: Feniks [in Ukrainian]
6. Hurhula, I. (1966). *Folk art of the western regions of Ukraine*. Kyiv: Mystetstvo [in Ukrainian]
7. Zhavoronkov, V. P. (2007). *The decorative plate. Vyzhnytsia: Cheremosh* [in Ukrainian]
8. Zaporozhets, V. P. (2015). "Live tree" of traditions: "The aspects of Vyzhnytsia creative wood carving school in 1990-2015". *Vyzhnytsia: Cheremosh* [in Ukrainian]
9. Kara-Vasylieva, T. (2005). *The Ukrainian decorative art of the 20th century*. Kyiv: Lybid [in Ukrainian]
10. Popiuk, I. (2011). *Vyzhnytsia school of applied art – regional art school*. Kyiv: Ukrainiska akademiia mystetstva [in Ukrainian]
11. Slyzhuk, M. (2014). *The creative work of a folk art master, Dmytro Mykolaiovych Kuryk in the context of the Bukovynian artistic wood carving revival*. Uzhhorod: Hrazhda [in Ukrainian]
12. Stankevych, M. (2002). *The Ukrainian artistic wood carving*. Lviv: Instytut narodoznavstva NANU [in Ukrainian]
13. Shevchenko, Ye. (1997). *The Ukrainian folk wood working. Folk terminology glossary*. Kyiv: Artaniia [in Ukrainian]
14. Shukhevych, V. (1997). *Hutsulshchyna. Part 1,2. Reprint*. Verkhovyna: Hutsulshchyna [in Ukrainian]
15. Shcherbakivskiy, V. M. (2015). *Ukrainian art: Volume 1, 2 with Supplement*. Kharkiv [in Ukrainian]

Стаття надійшла до редакції 29.05.2017 р.

UDC 004.4.277

Vinichuk Artem

Graduate student of the National academy
of managerial staff of culture and arts
vinart@ukr.net

THE MAIN DIRECTIONS OF DEVELOPMENT OF ARTISTIC TECHNOLOGIES IN THEATER AND CONCERT ACTIVITY OF MODERN SOCIETY

The purpose of the work. The research is related to the search for new trends in the development of artistic technologies in theater and concert activities, which reflect the dynamics of the formation and transformation of sound design for the creation of an artistic image on the stage. The **scientific novelty** of this research consists in a unique material for studying and developing the cultural potential of Ukraine in favor of national interests in the conditions of internal social transformations, with defying its effectiveness, problems and further perspectives of cooperation in the theater sphere. The **methodological** basis of the study forms a comprehensive analysis of scientific and theoretical works, based on which a dialectical approach is combined with a synergetic paradigm. General scientific methods of theoretical and empirical levels are used such as analysis and generalization of the theory and practice of formation of new trends of the development of artistic technologies in theater and concert activities. The socio-cultural functions of musical sound and acoustic properties of the hardware and software complex during the sounding of national festivals, concerts and performances are characterized. **Conclusions.** Theatrical art is an integral part of the development of the nation's culture and indicator of the spirituality and maturity of its society. The ability of effective management of the cultural sphere and its structural divisions provides the most complete satisfaction of the needs of society. Different kinds of arts manifest themselves in the most interesting angles just on the theatrical stage. However, the sound capabilities of theater sites, areas and premises play an extraordinary role in the creation and perception of the artistic image and are made by masters of acoustics.

Keywords: culture, artistic technology, theater, concert, music, musical sound, acoustic properties.

Вінічук Артем Олегович, аспірант Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв

Основні напрями розвитку мистецьких технологій у театральній та концертній діяльності сучасного суспільства

Мета. Дослідження пов'язане з пошуками нових напрямів розвитку мистецьких технологій у театральній та концертній діяльності, що віддзеркалюють динаміку формування і трансформації звукового оформлення для створення художнього образу на сцені. **Методологічну** основу дослідження формує комплексний аналіз науково-теоретичних праць, в яких поєднано діалектичний підхід із синергетичною парадигмою. Застосовано загальнонаукові методи теоретичного та емпіричного рівнів: аналіз і узагальнення теорії та практики становлення нових напрямів розвитку мистецьких технологій у театральній та концертній діяльності. **Науковою новизною** дослідження є унікальний матеріал аналізу та розвитку культурного потенціалу України на користь національним